

ישא ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב-לבריאאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכ"ר

גליון מס' 452

ערש"ק פרשת "שמות", י"ח בטבת תשע"ה

אכן פינה!

נתאר לעצמנו: ביום בהיר אחד בעת הולכנו בחוצות העיר, לפתע מגיח לקראתנו אדם שחזותו מוכחת עליו שאינו שפוי בדעתו, ופוער פיו כנגדינו בעלבונות קשים "איזה ליצן אתה!", ואף מוסיף ואומר "הנך גרוע מבהמה". אין ספק שבושה תאחזנו ונמחר להמלט מהמקום. עתה נדמיין שאותו מקרה ארע לנו אך האדם שהטיח בנו האשמות כה חמורות, הינו אדם המוכר לנו היטב כשפוי בדעתו, אין צל של ספק שכעת הבושה גדולה יותר. על אחת כמה וכמה תיגדל הבושה אם הניצב לנגדינו הינו לא פחות ולא יותר אחד מגדולי הדור מרנן ורבנן, אשר את מימיו אנו שותים ובעפר רגליו מתאבקים. אין ספק שנרצה ולו באותם רגעים, שהאדמה תפער את פיה תחתינו! אחים יקרים, במה דברים אמורים, המקובל האלוקי הרמח"ל זצוק"ל אכן פונה אלינו בסיפרו "מסילת ישרים" וברוב אהבתו אלינו, מוכיחנו בצוף אימרי פיו, שאדם ההולך בעולמו בלי התבוננות הטובה דרכו אם רעה, גרוע הוא מבהמות והחיות!! שהרי הדרך שהחיות נמלטות מכל דבר הנראה להם שיכול ליפגוע ולהזיק להם! והאדם שהולך בעולם בלי לעשות חשבון נפש, הריהו כאדם שהולך על הר תלול כשעיניו עצומות ואין לך פחיתות והוללות רע מזה ודאי! שהרי בכל נטיה קלה וסטייה דקה, יכול ליגרם למותו בידיו. פרעה הרשע אף הוא ידע היטב ענין זה "שהעינים" של היהודי בחייו עלי אדמות, הדבר המקרבו אל בוראו ומרחיקו מיצרו הרע, זוהי ההתבוננות במעשים אשר הוא עושה אם טובים הם ורצויים לפני הבורא או חלילה לא. וממילא פרעה הרשע מצא לו פיתרון הולם למצב, המחרף והולך שהיהודים חוזרים בתשובה ומבקשים לעבוד את בוראם, "ותכבד העבודה על האנשים ואל ישעו בדברי שקר", "פוסק" הוא את דינו, תוספת עבודה, ריצה אחרי עוד ועוד קניינים גשמיים פירושים בור ללא תחתית שכלל ידוע ונקוט בידיו "אוהב כסף לא ישבע כסף", וממילא ריצה גוררת ריצה ומרתון החיים אינו מפסיק. דואג הוא שאף בשעות הערב כאשר סוף סוף האדם נח מעמל יומו, אזי שיחות נכנסות ויוצאות הישר "למכשירו" אשר מונח היטב בחיקו, לבל יעלם ולבד יאבד... ואם בכיסו השני טופחים המזומנים ומנסים אף ללחוש באוזנו "נוח מעמלך, הרי מספיק טרחת לגופך, הגיע הזמן שתעשה לנשמתך למען לא תשוב ריקה לביתה", מסלק הוא על אתר ודואג להשמיע מיד כנגדם: "הרי אין לאדם לדעת מה ילד יום"... אך זאת הוא שוכח שטענה זאת היא היא המוכיחתו להפנות מזמנו לעבוד בוראו, מכיון שאכן כן אין לדעת מה ילד יום ואל יאמר האדם לכשאפנה אשנה שמא לא יפנה! ואם לעולם הזה הארעי שאין יודע האדם עיתו, דואג כל כך להשביחו, על אחת כמה וכמה עלינו לדאוג לנשמה שתמשיך עימנו לעולם הנצח, עולם שכולו ארוך, ומה יאכל בשבת אם לא טרח בערב שבת! אחים ואחיות יקרים, חשבון הנפש הוא אכן אבן היסוד והמסילה העולה, לכל מי שחפץ לזכות לקירבת ה' ועין השגחתו ועזרתו לבל יפול ביד יצרו! נשב, נתבונן, נחשב דרכינו ובעזרת ה' נצליח!

מידה נפלאה!

אחד מעמודי התווך של תורתנו הקדושה היא המידה הנפלאה של הכרת הטוב. בפרשתנו אנו קוראים על פרעה הרשע שכפר בטובה ולא רצה להכיר בטובה הגדולה שעשה יוסף הצדיק לעמו. הוא טיכס עצות וזים עלילות להתנכל לעם ה'. אין הוא שיער בלבו שבכפיות טובה זאת הוא בעצם גורם ומקדם את הגאולה. באין ספור מקומות מלמדת אותנו תורתנו הקדושה להכיר טובה לכל מי שעשה לנו טוב אפילו בעקיפין. ובואו ותקראו מעשה מדהים על מידה מבורכת זאת היא הכרת הטוב. באחת השביתות העירוניות שהיו בעיר בני ברק, כאשר עובדי התברואה לא פינו את האשפה וזו נערכה ברחובות וגרמה סבל עצום לתושבים, אחד השכנים החליט לעשות מעשה חסד מיוחד במינו. מלבד שדאג שהאשפה שלו לא תציק לשכנים, הוא גם דאג וטיפל בחדר האשפה והפחים ופינה כמו ידיו את שקיות האשפה שהעלו ריח וצחנה נוראיים והרחיקם למקום שהריחות הלא נעימים לא יגיעו לדיירים. הגם שהאיש הזה היה יהודי מכובד מאוד, לא היה אכפת לו מאומה מכבודו האישי והתעסק בדברים שרוב רובם של האנשים היו מעדיפים להתרחק מהם. פעם אחת שהצטברו שקיות אשפה רבות ולא היה באפשרותו לבצע בידיו את המלאכה, העמיס את שקי האשפה במכונת הפאר שלו... אחד הדיירים לא יכל להתאפק ושאל את האיש למעשיו. התשובה הדהימה את כולם: "אני מתגורר בבנין זה כמחצית יובל שנים ונהניתי בתקופה ארוכה זו אינספור פעמים מן השכנים שלי, פעם הסכימו לשמור על הילדים, פעם נתנו הלוואה, שמחו בעת שמחה ועודדו בעת מצוקה וכן הלאה. אני מרגיש כלפיהם חובת הכרת הטוב. וכעת שבאה לידי הזדמנות פז להכיר טובה ולגמול להם אהיה חלילה כפוי טובה?". נכיר ונגמול טובה בבית ובלימודים, בעבודה ובכל מקום שרק אפשר ונזכה לגאולה השלמה.

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

	כניסת שבת	יציאת שבת	רבנו תם
ת"א	16:31	17:33	18:06
י-ם	16:18	17:32	18:11
חיפה	16:21	17:31	18:07
ב"ש	16:38	17:35	18:11

הפטרת השבוע: ס: דברי ירמיהו א: הבאים ישרש

מטעמים לשבת

ברצון ההשגחה העליונה וכל כולו מתבטל לעומתה, כדוגמת מטה בידי של אדם.
(מענינה של תורה)

"וישלוז ידו ויזוזק בו" (ד,ד)

כתב בספר "פרדס יוסף": "נחש" - זה שמו של היצר הרע המסית את האדם לעשות רע. לפיכך מלמדת אותנו התורה להיאחז בכוחותיו הוא ולנצלם לטובת היהדות. כדרך שאמרו חכמינו: "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך - בשני יצריך". גם את כוחות הרע של האדם יש לעבדם ולנצלם לעבודת ה'. וזו הכוונה במאמרם של חכמינו: "איזהו הגיבור הכובש את יצרו" - הגובר כובש את יצרו וכופה עליו לסייע אותו בעשיית הטוב.
(מענינה של תורה)

"כי כבד פה וכבד לשון אנכי" (ד,י)
בשם דרשות הר"ן מובא שמשה רבנו היה כבד פה, למען לא יאמרו הבריות, כי בגלל היותו נואם ומטיף טוב הצליח להשפיע על העם ולתת לו תורה. לפיכך נברא כבד פה ומגמגם, למען ידעו הכל, כי השפעתו היתה רק משום ש"שכינה מדברת מתוך גרונו".
(מענינה של תורה)

האדם ומביאו לידי רגש דתי. ענה לו רבי משה מרדכי כך: פעם נפטר איש תיאטרון ידוע, והנה בהופיעו בפני בית דין של מעלה טען כי מגיע לו גן עדן, שכן הוא פעל הרבה למען התיאטרון שהוא "גורם מחנך ומזכך את הבריות". אמרו לו בשמים: טוב, לך והמתן בשערי גן עדן, וברגע שיופיע אדם שחזר בתשובה על ידי התיאטרון - נכניסך מיד לגן עדן. ועדיין ממתין אותו בעל תיאטרון, וממתין...
(תורת הפרשה)

"ויהי למה בא בכפו" (ד,ד)

כתב בספר "אבני אזל": "נחש" הוא סמל הגאווה והאלוה העצמית, שהרי הנחש הוא אשר פיתה לראשונה את האדם להאלוה עצמית: "והייתם כאלוקים". מאידך, "מטה" הוא סמל ההתבטלות כנגד הכוח האלוקי, כשם שהמטה אינו מסוגל לעשות דבר בלעדי היד המניעה אותו ("היתפאר הגרזן על החוצב בו"). לפיכך מוכיח לו משה לפרעה, כי לפניו הופך "המטה" ל"נחש", כאות לגאותו והאלהותו העצמית, ואילו בידי של משה חוזר ה"נחש" להיות "מטה", לפי שהוא מאמין כי כל כוחותיו האנושיים תלויים

"ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד" (ז,א)

יש לפרש דרך רמז, כי הנה ישנם אנשים שחושבים לתומם שריבוי הילודה גורם חלילה למיעוט פרנסתם. אולם אין כל שחר לטענתם, כיון שהקדוש ברוך הוא זן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כינים, והוא נותן לחם לכל בשר, לחם לפי הטף. וזהו שרמז לנו כאן הכתוב: "ובני ישראל פרו וישרצו", שזכו בני ישראל לפרות ולרבות בילדים, ויחד עם זאת, "וירבו ויעצמו במאוד מאוד", דהיינו שהתעשרו בממון הנקרא "מאוד", כמו שכתבו בתלמוד (ברכות נד.) "ובכל מאודך" - בכל ממוןך, ומכאן לומדים אנו שריבוי הילודה גורם לברכה ועושר בביתו של אדם...
(תורת הפרשה)

"ותמלא הארץ אותם" (ז,א)

דבר אחר: שנתמלאו בתי תיאטראות ובתי קירקסאות מהם, מיד גזרו עליהם שיפרשו מהם (ילקוט שמעוני קסב). מסופר על הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין ר"מ בישיבת חברון, שפעם אמר לו משכיל אחד, שאין זה מן היושר להמנע מללכת לתיאטרון, שכן התיאטרון מרומם נפש

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

בכלות גם אלה? - שאלה האשה. דיה לצרה בשעתה - אמר לה רבי צבי הירש - בטוח אני כי ה' אלוקינו, המכלכל חיים בחסד לא יעזבנו ולא יטשנו. ושוב עברו ימים וחודשים, והאיש ואשתו לא שוחחו עוד בענייני פרנסה, כי חיו על התכשיטים אשר נמכרו. כאשר תם גם הכסף הזה, הפכה האישה שוב את לבה לפני בעלה: מה נאכל מעתה? הלא מכרתי ולא נשארה איתי בבית רק כפית אחת לקפה, שבמחירה נוכל לאכול ארוחת בוקר. לכי ומכרי גם את הכפית - אמר רבי צבי הירש - ואחרי אכילת ארוחתנו נתייעץ מה לעשות להבא. עשתה האישה רצון בעלה, והלכה ומכרה את הכפית האחרונה, ובמכירה הביאה לחם וחמאה, ערכה את השולחן, ונתנה לבעלה ולילדיה לאכול, אבל היא לא אכלה ולא טעמה כלום. אמר לה רבי צבי הירש: למה לא תאכלי ולמה ירע וידאב לבבך? פתגם שגור הוא: "שועת ה' כהרף עין", ופירושו: כאשר עין האדם כבר רפתה ואינה רואה כל תקוה להצלה, אז תבוא הישועה. עלינו רק לבטוח בה' ולא להתייאש. עודנו מדבר ונושא המכתבים בא והביא מכתב ממרחקים, מעבר לים - מעיר לונדון. כיסא הרבנות בעיר הבירה הזאת היה פנוי, וקהילת היהודים אשר בתוכה חקרה ודרשה אצל כל גדולי התורה למצוא לה רב שטרת הרבנות בלונדון תהיה הולמתו. הרבנים מאמשטרדם, מהנובר ומפרינקפורט, הראו על חברם הצעיר, הגדול בתורה ובחוכמה, רבי צבי הירש לוי מגלוגא, ועל יסוד דבריהם והצעתם הובא עתה לידי רבי צבי הירש כתב רבנות מלונדון, בצרוף סכום מסויים לצורכי הוצאות הדרך. פרצה האישה בשמחה ובברכה לאל החסד, וקראה לילדיה לנשק ידי אביהם הגדול בתורה ונאזר בביטחון...
(תורת הפרשה)

מסופר על הגאון רבי צבי הירש לוי זצ"ל רבה של ברלין, שעוד בהיותו צעיר לימים, יצא לו שם עילוי בכל הסביבה. אלמנה עשירה שמה עיניה בו ולקחה אותו אחר כך לחתן לבתה, ואחרי חתונתו ישב ועסק בתורה בעיר גלוגא וגם הרביץ תורה לתלמידים. לימים מתה חותנתו ומקור פרנסתו נסתתם, והוא כמקודם לא מש מאוהלה של תורה ולא נעצב אל לבו. פעם אחת שב מבית המדרש ומצא את אשתו בוכה, ועל שאלתו: מדוע בוכה הינה, השיבה שבשל מצב הבית הדחוק, כמעט כל מה שנשאר להם מירושת בית אמה כבר נאכל, ו"שארית הפליטה" לא תספיק גם לפרעון חובות. היא הוסיפה להתאונן על אשר דאגות יום יום מוטלות רק עליה, והוא אינו דואג כלל לביתו וילדיו. גם אני כמוך - ענה לאשתו המסכנה - לבי מלא דאגה על מצבנו, אבל הלא יודעת את, כי אמך בחרה בי משום שהייתי מפורסם כחריף, וזהו ההבדל בין חריף לשאינו חריף. מה שאינו חריף לומד ומבין ומשיג במשך שבוע או חודש, הרי החריף מהיר לשמוע ולהבין כל זאת בשעה אחת ואולי גם ברגעים אחדים. ועכשיו - סיים בחיוך קל - הלא תביני, כי מה שאת דואגת כל השבוע, אני מספיק לדאוג ברגע אחד... כמובן, לא הספיקה תשובה זו להרגיע את רוח אשתו, והוא ניסה לנחמה ולהשקטתה בדברי אמנה וביטחון, כי הן ומפרנס את הכל, בודאי לא יעזוב גם אותם. צריך להאמין בה' - והתשועה תבוא. אשתו שהיתה יודעת ספר, הפסיקתו תוך כדי דבריו ואמרה: בתורתנו כתוב בראשונה: ויושע ה', ואחרי כן: ויאמינו בה'. והיא הוסיפה למרר בכי: אין פת מצויה ואין פרוטה בכיס, ומאין יבוא עזרנו? מי יטרוף לחם חוקינו לנו וילדינו? השיב לה רבי צבי הירש: והרי יש לך עוד תכשיטים: כלי זהב וכסף, אבנים טובות ומרגליות שנשארו לך בירושה. לכי ומכרי אותם, ותשלמי לנושים, ואנו ובנינו נחיה בנותר. ומה יהיה

והייתם לי סגולה

לידה קלה - לומר פרקי תהילים: א, ד, ה, ח, לה, נז, צג, קח, קמב. ולקראת הלידה עצמה לומר שלשה פסוקים נוספים: "ותאמרן המילדות אל פרעה כי לא כנשים המצריות העבריות כי חיות הנה בטרם תבוא אליהן המילדת וילדו" (שמות א, יט), "צא אתה וכל העם אשר ברגליך" (שמות יא, ח), "והוא כחתן יצא מחופתו ישיש כגיבור לרוץ אורח" (תהילים יט, ו).

לידה קלה - סגולה שיפתח בעלה של האישה המעוברת את הפרוכת ודלתות ההיכל בעת שמוציאים ספר תורה. וכל המרבה בפתיחת ההיכל הרי זה משובח.

מדברי ראש הישיבה הרב"ג ר' יוסף מוֹגְרָבִי שליט"א

זינוך הבנים

איך מחנכים ילד להמנע משקר?

בספר בני חביבי הביא הדרכה מעשית לחנך ילדים למידת האמת ואכתוב מעט מדבריו: השתדלו לספר לילדיכם סיפורים מחוויות היום-יום, מתוכם יווכחו לראות כמה מקפידים לומר אמת. זו לא התרברבות, אלא חשוב שתשמשו דוגמא לילדכם, ממנה הוא ילמד. לדוגמא, כאשר הוא רואה כיצד ויתרת על הזדמנות להרוויח כסף למען אמירת אמת, או כיצד יכולת לחסוך הרבה כסף בקניות, אך ויתרת על-כך כיון שלא רצית לשקר, הוא יתרשם מכך עמוקות וישאף לנהוג כמותך. למעשה, אם לא תספרו לו על חוויות מופתיות כאלה, הוא יחמיץ הזדמנות חינוכית חשובה ביותר. בכל פעם שאתם שומעים על מקרה של רב, מכר או קרוב משפחה שהקפיד לומר אמת, ספרו זאת לילדיכם ושבחו באוזניהם את האדם על ישרותו. כאשר תראו לילדיכם מתי ראוי לשבח בני-אדם, תחדירו בהם את ההכרה בחשיבותה של אמירת האמת. כאשר אתם מספרים לילדיכם סיפור על נחישותו של מישהו לומר אמת, הם לומדים מכך מהו המשקל שאתם נותנים למידה זו. חפשו סיפורים שמדגישים מידה זו, וספרו אותם לילדיכם. בוודאי ילדכם אומר את האמת, לפחות לפעמים. במקרה כזה, הקפידו להתייחס לכך באופן בולט ומודגש. "כמה נכונים דבריך!". "את מקפידה לדייק כשאת מספרת סיפור." "כמה אני נהנה לשמוע שאתה נזהר למסור את הפרטים באופן כה מדויק". כאשר תשבחו את ילדכם על אמירת האמת, יהיה לו כדאי להתאמץ ולדייק בפרטים, במקום לומר שקר, שהוא פעמים רבות קל יותר. כל אחד אוהב לשמוע שבחים, וזהו כלי חשוב בו תוכלו להשתמש, העוזר לילדיכם לשפר את מידותיהם. אפשר לתת לילד פרס על-כך שלא שיקר. באופן זה, הוא יקבל שכר מוחשי למאמציו. כאשר יראה שמשתלם לו לומר אמת, הוא יהיה מוכן לטרוח ולהשקיע מאמצים, כיון שיש לו תמריץ להרוויח פרס. כמובן שזו אינה המטרה הסופית, שהרי אדם צריך לדבוק באמת כמטרה בפני עצמה. אבל בחינוך ילדים יש צורך לעיתים קרובות בהענקת פרסים, עד שאותן מידות תהפוכנה לחלק מאישיותם. לעולם אל תעמידו את ילדכם במצב בו הוא יאלץ לשקר. אל תשאלו: "האם אתה שברת את החלון?", השאלה תעורר בו פחד להודות במעשה כזה. אם אתם אומנם חושדים בו שעבר עבירה גדולה, היו מוכנים לכך שהוא ישקר. יהודה, בנו של יעקב, היה מספיק גדול ברוחו כדי להודות בטעותו, אך אל לכם לצפות לגדלות כזו מילד. בדרך זו נחנך ילדינו טיפין טיפין למידת האמת עד שיהפך הדבר לטבע שני, ונישא ברכה מאת ה'.

שלום בית

איך מרעילים את חיי הנישואין??

שאלת הפתיחה בודאי מבהילה וגם "מלחיצה", וכי אפשר "להרעיל" את חיי הנישואין? התשובה היא פשוטה מאוד! כן! כאשר מרבים במריבות על דבר קטן כגדול, הרי החיים נהפכים להיות "מורעלים" ואף עכורים, עד כי המרירות תופסת ונאחזת בכל חלקה וה' ישמרנו! בן/בת הזוג צריכים לקבל על עצמם שתיקה מוחלטת בשעת "התקפה", לתת לשני להרגע, להבליג, לשתוק ולאחר שתשוב "דעתו" של בן/בת הזוג, אפשר יהיה לדון בנחת כי איוב לא בדעת ידבר. ומסופר בספר קצאת השמש בגבורתו על רבי מנשה בן פורת מאיליאי, שהיה נוהג לנסוע פעמים לעיר הגדולה מוהילוב לשאת שם את דברו, כי היה מצטיין בכוח הדיבור ורבים היו משתוקקים לשמוע דבריו ולהתענג במתק לקחו. פעם קרה ותוך כדי דרשתו כשהזכיר משהו מספרי הפילוסופים אריסטו ואפלטון, הפריע אחד האברכים את הדרשה וזעק: עוון פלילי הוא להזכיר שמות חכמי אומות העולם לפני ארון הקודש... מהומה קמה בבית הכנסת, הקהל מחה כנגד אותו חצוף שהעיז להפריע את דרשת אחד מגדולי הדור. רבי מנשה מצידו שתק ולא השיב לו מאומה, כאילו כל הרעש לא נוגע לו כלל ועיקר. כשחדלו הקולות המשיך וסיים דרשתו, אך אותו אברך לא די שלא בא לפייס את רבי מנשה, אלא שהוסיף חוצפה על חוצפתו, ומיד לאחר הדרשה, ניגש האברך ו"הזהיר" את רבי מנשה, שלא ימשיך לדרוש דרשות מעין אלו. ושוב רבי מנשה עשה עצמו כאילו וכחרש ולא ענה לו. אחד מחשובי העיר היה הגביר רבי שמריהו לוריא, אשר על פי הזמנתו היה רבי מנשה נוסע לפרקים למוהילוב לדרוש. לאחר הדרשה פנה רבי שמריהו לרבי מנשה ושאלו: תמהני על הרב, כיצד יכול לסבול עזות מצח מצד אותו אברך? ושוב רבי מנשה ממשיך בשתיקתו ולא ענהו דבר. כך הם המשיכו ללכת לבית. והנה פתאום הופיע על ידם עגל אחד והוא קפץ על רבי שמריהו והפיל את בגדו. רק עתה פתח רבי מנשה את פיו ושאל את רבי שמריהו: מדוע כבודו שותק ולא מגיב לעגל הזה על עזותו? - האם יש לו שכל, ובדעת עשה כן העגל? תמה רבי שמריהו. תשובה זו תשמש לך גם כן על שאלתך בקשר לאברך - הפטיר רבי מנשה...
אם ננהג בדרך זו להבין לבעיית בן/בת הזוג, לשתוק ולהבליג, נרויח חיים טובים "מזוקקים" ונקיים מכל "רעל", ונזכה להשראת השכינה בביתנו.

אמרי שפר

רה"ק רבי ברוך ממז'בוז' אומר: הבורא מתחבא - כדי שהאדם יחפש אחריו.

רה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין אומר: האדם אינו מניח דבר בעולם שאינו מחפש אחריו. תר אחרי הרים וגבעות, חותר לדעת מה בים ומה מתחת לים, במידבריות ובישימון. אולם דבר אחד הניח ואינו מחפש אחריו - האלוקות שבקירבו.

רה"ק רבי שלום שכנא מפרוהוביטש אומר: יש המטפסים ועולים אל ה' יתברך, ואני - מקום שאני שם - שם ה' יתברך.

רה"ק רבי אברהם המלאך אומר: ריבון העולמים: אילו יצויר רגע אחד בלי השפעתך והשגחתך, מה יתן ומה יוסיף לנו העולם הזה, ומה יתן ומה יוסיף לנו העולם הבא, ומה תיתן ומה תוסיף לנו ביאת המשיח ותחית המתים - מה הנאה מהם ולמה הם?

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

בשעת מעשה לא אצר האיכר כוח לכבוש יצרו, וכשראה שהסוחר אינו מבחין במעשיו, היה ממחר לשלוח יד בחשאי, נוטל מטבע מערמת המטבעות שבצלחת ומשלשה לתוך כיסו. ממילא, הלא תבינו, כי הסוחר היה משלם לו אחר כך לפי מספר המטבעות שבצלחת. אף העשיר דנן, סיים ה"חפץ חיים" ז"ל ואמר, נוהג כמנהגו של אותו איכר "פיקח". הרי תלויים אנו בחסדיו יתברך, שישפיע עלינו את ברכתו, והרי הוא יתברך ציוה עלינו בתורה (שמות כ,ט): "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת וגו'", ואמרו חז"ל, כי מן השבת מתמשך השפע לכל ימות החול. כיון שכן, הרי כל פרנסתו של אדם בשאר ימות השבוע מן השבת היא נמשכת, ואם הוא מערים על השבת ומקצץ ממנה שעות מלפניה ומאחריה, הרי נמצא, שאינו מרמה אלא את עצמו, כי בכך הוא מקטין את השפע שמשפיעה השבת על שאר ימות השבוע...

(משלי החפץ חיים)

אחד העשירים במוסקבה היה נוהג מנהג של תהפוכות ומערים, כביכול, על עין של מעלה - מוסיף מן הקודש על החול. בערבי שבתות היה מאחר בסגירת בית מסחרו, ואילו במוצאי שבתות היה מקדים הרבה בפתחה. על אותו עשיר המשיל ה"חפץ חיים" ז"ל משל זה: מעשה באיכר, שהיה מביא תבואה למכירה לסוחר יהודי. וכך הסכימו ביניהם המוכר והקונה, שבשעה שהיו שוקלים את שקי התבואה במאזנים, היה הסוחר חורט חריץ בקיר, ואחר כך היו שניהם סופרים את החריצים וידעו, שכמספר החריצים, כן מספר הפודים (פוד - יחידת משקל רוסית, כשש עשרה ק"ג) של תבואה שהביא האיכר. לימים נמלך האיכר בדעתו והחליט, שדרך זו של חשבון סכנה יש בה, שהרי יכול הסוחר לטשטש אחד הסימנים שעל הקיר, ואז הן הוא מפסיד פוד של תבואה. לכן בא והציע לסוחר דרך אחרת: כנגד כל פוד של תבואה ששקל במאזנים, ישים הסוחר מטבע על גבי צלחת, ואחר כך ימנו את המטבעות וידעו, כי מספר הפודים כמספר המטבעות. התחילו נוהגים כך. ברם,

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

✓ אם הזמן דחוק ויש חשש שיעבור זמן תפילה, ידלג על אשרי יושבי ביתך, וישלים אמריתו אחר העמידה, ויכוין באמריתו כקורא בתורה ולא לשם תפילה. ויש אנשים שנכשלים בזה ואומרים "אשרי" על אף שעובר מחמת זה זמן התפילה. ומכל מקום אם אפשר יש לדחוק עצמו לומר "אשרי" לפני שמונה עשרה, אם לא יעבור זמן תפילה, כיון שעל פי הקבלה אין לומר "אשרי" לאחר שמונה עשרה.

✓ אם כשהגיע לבית הכנסת רואה שהציבור מתחילים עתה את תפילת שמונה עשרה, יתחיל מיד עמהם ולא יאמר אשרי. ורק ישהה לפני שיתפלל שיעור מהלך שני פתחים שהם שמונה טפחים. ומכל מקום מי שהתחיל "אשרי" עם הציבור ומתפלל במתינות, יכול להמשיך באמירת "אשרי", ואינו צריך להפסיק באמצע כדי להתחיל שמונה עשרה עם הציבור.

✓ אם כשהגיע לבית הכנסת, רואה שהציבור כבר התחילו את תפילת שמונה עשרה, יאמר "אשרי" לפני שיתחיל שמונה עשרה, שהרי בלאו הכי לא התחיל עמהם שמונה עשרה.

✓ יש שכתבו שצריך לומר את פרשת העקידה גם במנחה. אבל מנהגינו שלא לומר במנחה את פרשת העקידה.

(התפילה והלכותיה)

✓ שרשאי לומר, ונכון לעשות כן.

✓ לפני העמידה של מנחה יאמרו אשרי, והוא אחד משלשה אשרי שאמרו בגמרא, כל האומר תהילה לדוד שלוש פעמים בכל יום, מובטח לו שהוא בן העולם הבא, ועל כן אומרים אחריו פסוק "ואנחנו נברך י-ה" וגו', כלומר שנזכה לאומרו לשבח זה גם לעולם הבא. וצריך לכוין בפסוק "פותח את ידך", שהוא העיקר אשר בעבורו תיקנו לומר מזמור זה, כיון שבפסוק זה מזכירים את שיבחו של ה' יתברך שהוא משיג על בריותיו השגחה פרטית, ומפרנס ומשביע לכל חי רצון. ואם לא כיון בפסוק זה, צריך לחזור ולאומרו.

✓ אין לומר "אשרי" שקודם מנחה אלא עד שיהיה מנין בבית הכנסת, כדי שהשליח ציבור יאמר קדיש על מה שאמרו בעשרה. ואם אמרו אשרי בלא מנין ואחר כך נשלם מנין, יאמרו איזה מזמור ואחר כך יאמרו קדיש. או שיחזור השליח ציבור על שלושת הפסוקים האחרונים של אשרי, ואחר כך יאמרו קדיש.

✓ במקומות שנוהגים שהשליח ציבור מתעטף בטלית בתפילת מנחה, יש לו להתעטף לפני "אשרי", כדי שלא להפסיק בין "אשרי" לקדיש, ואם לא היתה לו טלית אלא עד לאחר שאמר "אשרי", יתעטף ויאמר איזה פסוקים, שעליהם יאמר קדיש.

✓ מנהגינו לומר לפני תפילת העמידה של מנחה למנצח על הגיתית, פרשת התמיד, פיתום הקטורת, אשרי יושבי ביתך.

✓ אמירת מזמור למנצח על הגיתית וגו', אל תהיה קלה בעיני האדם, כי הוא נתקן בכוונה מכוונת, משום שפסוק ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך (המובא בסוף המזמור) אמרו יצחק אבינו, לכן קבעו מזמור זה במנחה, כי זהו מה שאמר יצחק "בוטח בך", דהיינו לבטוח בשעת הדין, שהוא זמן מנחה והוא בחינתו.

✓ יחיד המתפלל בבית הכנסת הנוהגים להתחיל את התפילה מאשרי יושבי ביתך, נכון שיקדים מעט, כדי שיאמר למנצח על הגיתית ופיתום הקטורת לפני אשרי. ואם אינו יכול להקדים, יאמר אותם (בלית ברירה) בדרכו לבית הכנסת.

✓ אם הזמן דחוק ויש חשש שיעבור זמן תפילה, לא יאמר פרשת התמיד והקטורת אלא יאמר אשרי בלבד.

✓ מעלת אמירת הקטורת גדולה מאוד, ויש לזהר בה מאוד ובפרט במנחה, ורצוי שלא לאומרה בעמידה, כי אם עומדים, בהכרח שמדלגים כמה תיבות. ומי שלא אמר פרשת התמיד והקטורת לפני התפילה (כגון שהזמן היה דחוק) יאמר אותם לאחר התפילה. ויש שכתב שאין לומר פרשת התמיד והקטורת לאחר התפילה. ועל כל פנים אם יאמר בדרך לימוד (ולא לשם תפילה) בודאי

הודעה משמחת: חדש! ניתן לקבל את העלון או מס' עלונים לפי בחירה ישירות בדואר. המעוניינים יכולים להשאיר הודעה בטלפון: 03-5591756 (שלוחה 5)